

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА СРЕМСКОГ ОКРУГА ЗА 2015. ГОДИНУ

Завод за јавно здравље Сремска Митровица представља регионалну установу Сремског округа, а самим тим и за праћење и анализу здравственог стања становништва као и рада и организације здравствених служби у Сремском округу, а све у складу са Законом о здравственој заштити.

У припреми ове анализе коришћени су подаци сакупљени редовном здравствено статистичком евиденцијом у складу са Програмом статистичких истраживања у РС, као и показатељи популационих истраживања урађених од стране Завода за јавно здравље Сремска Митровица.

Анализа здравственог стања становништва Срема у 2015. години указује на то да су подаци слични са подацима других округа у Војводини, и да је здравствено стање детерминисано актуелним демографским, географским, културним и традицијским специфичностима, које различитим механизмима утичу на здравље становништва.

Још увек доминирају хронична незаразна обољења, имајући у виду недовољно развијену свест грађана о значају превенције истих обољења, за које су одговорни у већини случајева доприноси ризико фактори а који су резултат навика и понашања који утичу на здравље. Ти фактори су: пушење, неправилна исхрана, физичка неактивност, гојазност и др. Све то указује на сталну потребу мултисекторске сарадње унутар целог друштва, као и на сталној промоцији здравља, јер промоција здравља захтева координирану акцију свих заинтересованих: владе, здравственог и других социјалних и економских сектора, невладиних и добровољних организација, локалних власти, индустрије и мас медија. Здравствена заштита је оријентисана према пацијенту као и очувању и унапређењу здравља становништва, а брига за здравље је обавеза целокупне заједнице.

Промоција здравља, здравствено стање становништва као и све активности на његовом унапређењу, превазилазе здравствену заштиту у смислу да постају тема за ствараоце политике у свим секторима и на свим нивоима и на тај начин подстичу све одговорне чиниоце да буду свесни последица које њихове одлуке могу имати по здравље као и да прихвате одговорност за здравље. Анализа здравственог стања становништва представља један од најрелевантнијих аргумената за евалуацију ефикасне имплементације здравствене политике, али и дефинисаних стратешких опредељења у здравственом и другим секторима у заједници.

Демографски показатељи

Становништво се развија, и мења своја структурна обележја под утицајем бројних фактора, и као таква динамична појава се стално мења-креће. Природно кретање становништва подразумева промене у укупном броју становника као последица рађања (наталитет) и умирања (морталитет). Број рођених је позитивна, а број умрлих негативна компонента кретања становништва.

Један од основних показатеља демографске ситуације једне територије је **број становника**. Сремски округ је територија са 306.717 становника (процена 2014.године, демографија, ИЗЈЗС Батут).

Важан индикатор старосне структуре је и **зрелост становништва** која говори о процентуалном учешћу особа старих више од 65 година у укупној популацији и уколико је већа од 10%, становништво је врло старо (према критеријумима Уједињених нација). На територији Сремског округа, према овим критеријумима, становништво је изразито старо и учешће у укупној популацији, категорије старије од 65 година је 17,5%.

Наталитет или рађање представља број живорођене деце на једној одређеној територији у току календарске године. Стопа наталитета је ниска.

Општа стопа **морталитета** представља број умрлих на једној територији на 1000 становника и сматра се високом ако је њена вредност изнад 12‰. На територији Сремског округа, израчуната стопа за 2015.годину износи 13,05‰.

За анализу природног кретања становништва користи се и **стопа природног прираштаја** и представља разлику између броја живорођених и умрлих у одређеном временском периоду на једној територији, изражену на 1000 становника. За 2013.годину, за Сремски округ износи – 5,3.

Према подацима Републичког Завода за статистику, 2013.година, расположиви подаци су за очекивану дужину живота за период 2011-2013.године, и то за мушки пол је 71,9 година, а за женски пол је 77,2.

Табела бр. 1. Број порођаја према здравственој установи и месецима

У 2015. години, укупан број порођаја на територији Сремског округа, био је 1.564, и то у Општој болници Сремска Митровица. У табели бр.1 приказан је и број порођаја по месецима у току године.

Округ/ Назив установе	Укупно	Јан	Феб	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Нов	Дец
Општа болница													
Сремска Митровица	1564	131	115	126	104	114	143	140	134	146	170	145	96
Сремски округ	1564	131	115	126	104	114	143	140	134	146	170	145	96

На територији Сремског округа, у 2015. години, укупан број рођене деце је 1.581. Сви порођаји су обављени у Општој болници Сремска Митровица. Од тога је 1.579 живорођених, а 2 бебе су мртворођене. Табела 2. приказује стање по месецима током целе године.

Табела бр. 2: Број рођене деце према здравственој установи и месецима

Округ/ Назив установе	Укупно	Јан	Феб	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Нов	Дец
Општа болница Сремска Митровица	1581	132	116	127	104	118	145	141	136	147	172	146	97
Живорођено	1579	132	115	127	104	118	145	141	136	147	172	146	96
Мртворођени	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Сремски округ	1581	132	116	127	104	118	145	141	136	147	172	146	97

Укупан број породиља у 2015. години на територији Срема је 1.564, и то у Општој болници Сремска Митровица, табела бр. 3.

Табела бр. 3: Број породиља према здравственој установи и старосним групама

Здравствена установа	Узраст							Укупно
	До 15	16-19	20-29	30-39	40-44	45-49	50+	
Општа болница Сремска Митровица	5	86	866	573	32	2	0	1564
Сремски округ	5	86	866	573	32	2	0	1564

Када се анализирају прекиди трудноће, њихов број је 308 у 2015.години, и све у Општој болници Сремска Митровица (табела број 4).

Табела бр. 4: Прекиди трудноће

Сремски округ 2015. година	Број прекида трудноће
Укупно	308
Општа болница Сремска Митровица	308

Морталитет (умирање) и **морбидитет** (обољевање) су негативни показатељи здравственог стања становништва, и веома су значајни приликом израде ове анализе.

МОРТАЛИТЕТ

Морталитет је негативна компонента природног кретања становништва. Стопа морталитета је важан показатељ здравственог стања становништва и представља резултат деловања биолошких, економских и здравствених фактора. Такође, кретање стопе морталитета, уз морбидитет, служи за оцену ефикасности здравствене заштите, као и здравствене и социјалне политике земље.

Водећи узроци смрти одраслог становништва у Сремском округу у 2015. години су:

- Болести система крвотока (I) (47,58%)
- Тумори (C) (21,63%)
- Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (E) (7,19%)
- Болести система за дисање (J) (4,20%)
- Душевни поремећаји и поремећаји понашања (F) (3,87%)
- Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (R) (3,80%)
- Болести система за варење (K) (3,32%)
- Болести нервног система (G) (3,02%)
- Други спољни узроци повређивања (X) (1,70%)

Најређи узроци смртности су:

- Болести изазване другим паразитима (B) (0,02%)
- Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (T) (0,02%)
- Болести коже и болести поткожног ткива (L) (0,12%)
- Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (S) (0,12%)
- Други спољашњи узроци повређивања (Y) (0,12%)
- Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (M) (0,22%)
- Заразне болести и паразитарне болести (A) (0,27).

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511 Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Табела бр. 5.: Структура морталитета у Сремском округу

АНАЛИЗА МОРТАЛИТЕТА У СРЕМУ	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
Узроци умирања(према групама болести)										
Болести система крвотока (I)	215 1	54,90%	2150	54,38 %	2118	54,56%	1875	51,38%	1905	47,58%
Тумори (C)	775	19,90%	778	19,68 %	833	21,46%	813	22,28%	866	21,63%
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (R)	139	3,50%	279	7,06%	168	4,33%	177	4,85%	152	3,80%
Болести система за дисање (J)	184	4,60%	163	4,12%	164	4,22%	135	3,70%	168	4,20%
Болести система за варење (K)	125	3,10%	121	3,06%	98	2,52%	112	3,07%	133	3,32%
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (S)	59	1,40%	14	0,35%	1	0,03%	1	0,03%	5	0,12%
Болести жлезда са унутрашњим лучењем (E)	151	3,80%	114	2,88%	106	2,73%	158	4,33%	288	7,19%
Болести нервног система (G)	65	1,60%	83	2,10%	96	2,47%	96	2,63%	121	3,02%
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (T)	81	2%	19	0,48%	3	0,08%	2	0,05%	1	0,02%
Болести мокраћно- полног система (N)	46	1,10%	49	1,24%	43	1,11%	51	1,40%	48	1,20%
Други спољашњи узроци повређивања (X)	1	0,02%	53	1,34%	82	2,11%	71	1,95%	68	1,70%
Други спољашњи узроци повређивања (Y)	2	0,05%	12	0,30%	12	0,31%	10	0,27%	5	0,12%
Заразне болести и паразитарне болести (A)	10	0,25%	8	0,20%	17	0,44%	7	0,19%	11	0,27%
Тумори и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (D)	13	0,33%	9	0,23%	18	0,46%	10	0,27%	18	0,45%

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

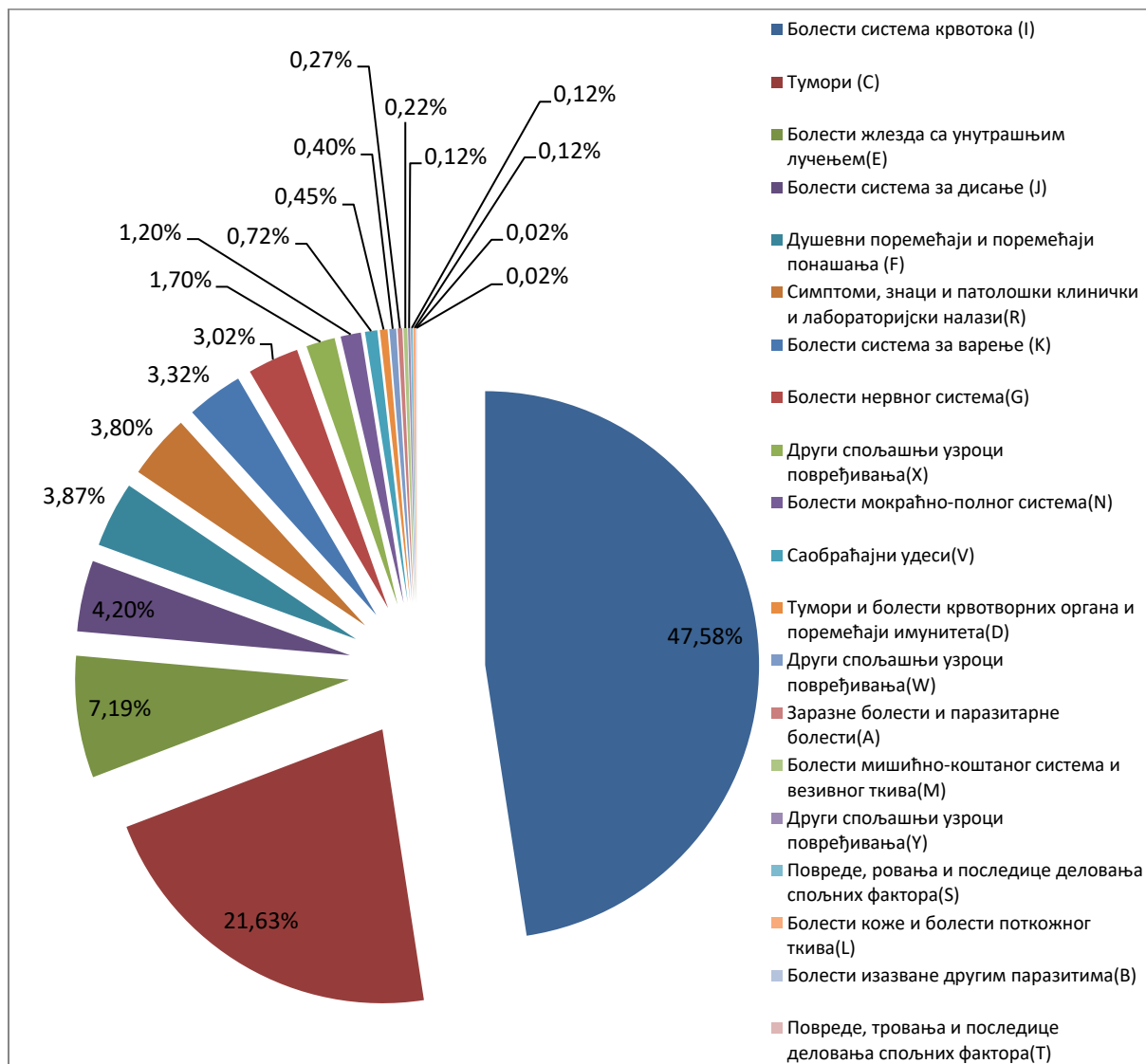
Тел:022/610-511 Тел/Факс:022/636-509 Жиро рачун: 840-209667-75

Душевни поремећаји и поремећаји понашања (F)	124	3,14%	57	1,44%	63	1,62%	77	2,11%	155	3,87%
Други спољашњи узроци повређивања (W)	0	0,00%	12	0,30%	15	0,39%	18	0,49%	16	0,40%
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (M)	3	0,07%	1	0,03%	3	0,08%	4	0,11%	9	0,22%
Болести коже и болести поткожног ткива (L)	3	0,07%	4	0,10%	4	0,10%	7	0,19%	5	0,12%
Стања у порођајном периоду (P)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Саобраћајни удеси (V)	0	0,00%	25	0,63%	34	0,88%	20	0,55%	29	0,72%
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Болести изазване другим паразитима (B)	3	0,07%	1	0,03%	4	0,10%	5	0,14%	1	0,02%
Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности (Q)	4	0,10%	2	0,05%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Укупно:	3938	100%	3954	100%	3882	100%	3649	100%	4004	100%

Анализирајући структуру морталитета, у односу на 2014.годину, уочава се мањи проценат умрлих од кардиоваскуларних обољења и умрлих од малигнитета за Срем, што указује на повећање свести код становништва о значају превенције ових обољења (Сремски округ- 47,58% кардиоваскуларне болести и 21,63% малигнитети). Бележи се пораст оболелих од болести система за дисање и болести система за варење.

Графикон бр. 1 : Структура морталитета у Сремском округу за 2015.годину

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511

Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

У 2015.години највећи број становника Сремског округа умро је од обољења срчаног мишића 10,56%, хипертензије 10,26%, затим од инфаркта мозга 7,79%, карцинома душника и плућа 5,34%, акутног инфаркта 3,62% и хроничне исхемијске болести срца 3,57%.

Табела бр. 6. : Структура морталитета по дијагнозама

Најчешће болести Сремског округа-2015.година:

МКБ шифра	Број	Процент
I42	423	10,56%
I10	411	10,26%
I63	312	7,79%
C34	214	5,34%
I21	145	3,62%
I25	143	3,57%
I50	142	3,55%
E11	114	2,85%
F01	98	2,45%
E10	93	2,32%
R54	81	2,02%
E14	76	1,90%
C50	70	1,75%
G30	66	1,65%
J44	65	1,62%
остало	1551	38,74%
Укупно	4004	100%

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Табела бр. 6.1: Најчешће болести као узроци смртности по полу у Сремском округу:

МКБ шифра	мушко		женско		Тотал Број	Тотал Процент
	Број	Процент	Број	Процент		
I42	180	4,50%	243	6,07%	423	10,56%
I10	174	4,35%	237	5,92%	411	10,26%
I63	140	3,50%	172	4,30%	312	7,79%
C34	165	4,12%	49	1,22%	214	5,34%
I21	92	2,30%	53	1,32%	145	3,62%
I25	57	1,42%	86	2,15%	143	3,57%
I50	66	1,65%	76	1,90%	142	3,55%
E11	51	1,27%	63	1,57%	114	2,85%
F01	29	0,72%	69	1,72%	98	2,45%
E10	46	1,15%	47	1,17%	93	2,32%
R54	20	0,50%	61	1,52%	81	2,02%
E14	40	1,00%	36	0,90%	76	1,90%
C50	2	0,05%	68	1,70%	70	1,75%
G30	27	0,67%	39	0,97%	66	1,65%
I70	34	0,85%	31	0,77%	65	1,62%
Остало	901	22,50%	650	16,23%	1551	38,74%
Укупно	2024	50,55%	1980	49,45%	4004	100,00%

У Сремском округу највећи број становника у 2015. години је умро од обољења срчаног мишића са 10,56%, хипертензије 10,26%, затим од инфаркта мозга 7,79%, карцинома душника и плућа 5,34%, акутног инфаркта 3,62% и хроничне исхемијске болести срца 3,57%.

Структура морталитета по полу у Сремском округу говори да је мушки пол доминантан код морталитета од инфаркта миокарда и карцинома плућа, а женски пол код обољења срчаног мишића, повишеног крвног притиска, као и инфаркта мозга и исхемијске болести срца.

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Табела бр. 6.3: Најчешће болести као узроци смртности у Сремском округу у 2015. години из групе кардиоваскуларних болести:

МКБ шифра	Број	Процент
I42	423	22,20%
I10	411	21,57%
I63	312	16,38%
I21	145	7,61%
I25	143	7,51%
I50	142	7,45%
I70	65	3,41%
I48	45	2,36%
I61	36	1,89%
I69	32	1,68%
I20	17	0,89%
I67	17	0,89%
I26	15	0,79%
I35	12	0,63%
I49	11	0,58%
Остало	79	4,15%
Укупно	1905	100,00%

Водећи узроци смртности из групе кардиоваскуларних болести у Сремском округу су: кардиомиопатија (22,20%), хипертензија (21,57%), инфаркт мозга (16,38%), акутни инфаркт срца (7,61%), хронична исхемијска болест срца (7,51%) и недовољна функција срца (7,45%) - табела бр. 6.3.

Графикон бр. 2: Однос полова међу умрлима Сремски округ

У структури општег морталитета у Срему женска популација је заступљена са 49,45%, а мушка популација са 50,55%.

Графикон бр. 3: Однос полова међу умрлима од болести система крвотока Сремски округ

У структури морталитета од болести система крвотока по половима у Сремском округу, женска популација је заступљена са 54,54%, а мушка популација са 45,46%.

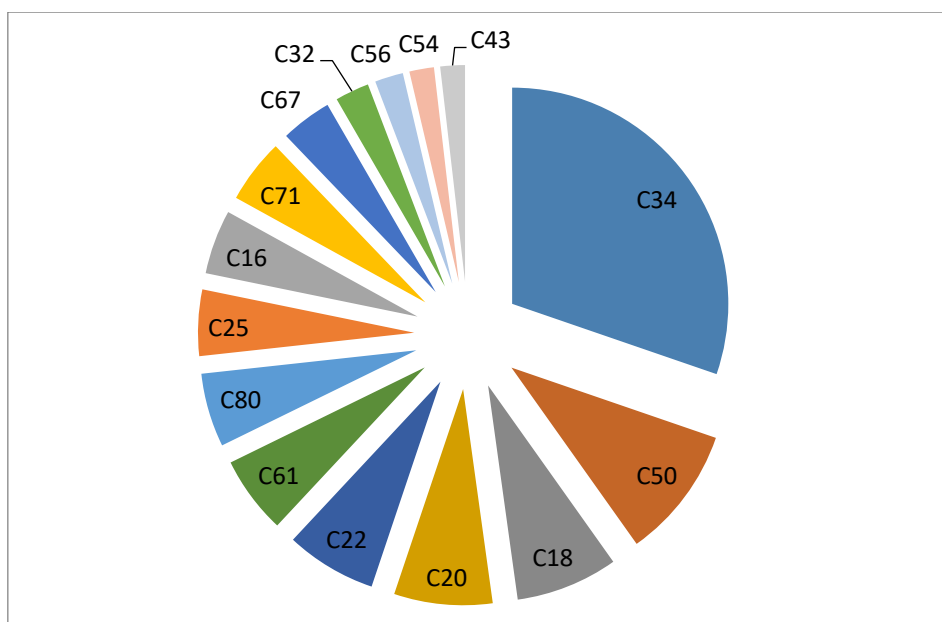

Табела бр. 7: Најчешћа малигна обољења као узроци морталитета у Сремском округу

МКБ шифра	Број	Процент
C34	214	24,71%
C50	70	8,08%
C18	54	6,24%
C20	52	6,00%
C22	48	5,54%
C61	41	4,73%
C80	39	4,50%
C25	35	4,04%
C16	34	3,93%
C71	34	3,93%
C67	27	3,12%
C32	18	2,08%
C56	15	1,73%
C54	13	1,50%
C43	13	1,50%
Остало	159	18,36%
Укупно	866	100%

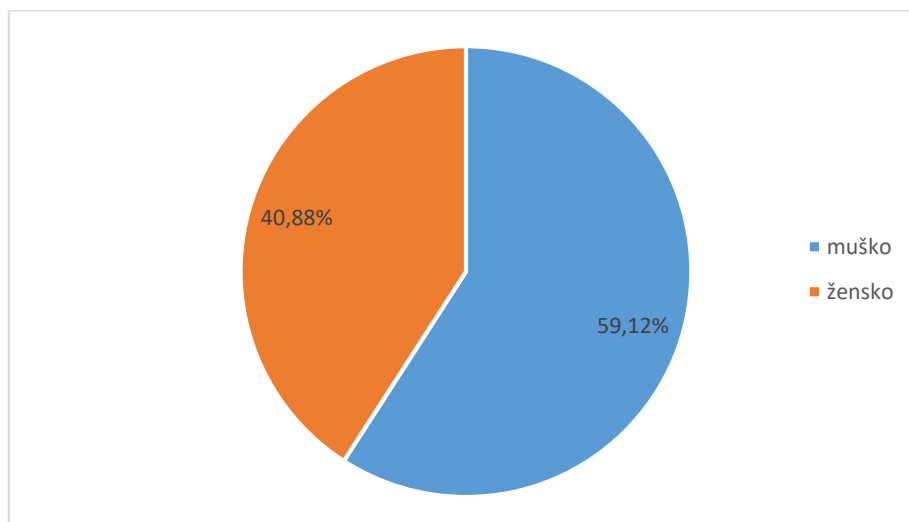
Анализирајући морталитет од малигнух обољења, закључује се да се током 2015.године највише умирало од злоћудних тумора плућа и душника, затим дојке, дебелог црева, тумора задњег црева, јетре и жучног канала и тумора простате. (табела бр.7).

Графикон бр. 4: Најчешћа малигна обољења

У структури морталитета од малигнух обољења особе мушког пола заступљене су са 59,12% учесталости. Женски пол је заступљен у проценту од 40,88%.

Графикон бр. 5: Однос полова умрлих од малигнух обољења

Највећи социјално медицински значај имају **масовне незаразне болести (МНБ)**, како у структури морталитета (умирања) тако и у структури морбидитета (разбојевања). Масовне незаразне болести, као што су: кардиоваскуларне, малигне, дијабетес, ментални поремећаји, хронична плућна обољења и друго, већ дуго представљају водеће узроке смртности и морбидитета не само у развијеним земљама него и у земљама у развоју. Масовне незаразне болести су универзална обољења. Њихова општа карактеристика је рани почетак, дуг и прогресијан ток, оштећења организма која се могу реперкутовати смањењем опште и професионалне способности. Ради се о широкој лепези болести које показују високу фреквенцу и динамику раста. Присутнија су у старијим добним групама, али то не значи да се може ставити знак једнакости између ових болести и старења. Нити су оне искључиво болести старих особа, нити су старе особе искључиво хронични болесници. Подаци рутинске статистике и истраживања становништва указују да се талас епидемије ових болести све више помера ка радно активном становништву где као такве чине најзначајније узроке оболевања, одсуствовања са посла, инвалидитета и прераног умирања.

Морбидитет или обољевање спада у најважније индикаторе здравственог стања становништва, јер даје увид у разбојевање и онеспособљеност становништва. Морбидитет се исказује стопама, и то: општа стопа морталитета, специфична стопа, инциденца, преваленца, трајање оболевања као и показатељи ризика оболевања. Рутинска здравствена статистика обезбеђује информације о раширености појединих обољења, али само у делу становништва који је користио здравствену заштиту. То је такозвани регистровани морбидитет који се може поделити на ванболнички и болнички.

Ванболнички морбидитет

Основне карактеристике ванболничког морбидитета биће приказане кроз регистрована обољења у службама примарне здравствене заштите и то службе за здравствену заштиту деце, школске деце и омладине, службе опште медицине и службе медицине рада, стоматолошке здравствене заштите, а све то из статистичких извештаја о раду наведених служби у установама Сремског округа за 2015.годину.

Велики значај имају показатељи регистрованог **морбидитета**-разбољевања. Укупан морбидитет Сремског округа, током 2015.године у служби опште медицине је 404.404, а у служби медицине рада он износи 64.307 (табела бр.8).

Служба опште медицине и медицине рада

У структури морбидитета становништва, старијег од 19 година, у служби **опште медицине**, где по правилу и највећи број корисника здравствене заштите остварује контакт са здравственом службом, водеће-прво место имају болести кардиоваскуларног система са 16% (14,8% учешћа у 2014.), затим следе болести система за дисање са 13,7% учешћа (14% у 2014.), и на трећем месту су болести коштаног мишићног система и везивног ткива са 8,35% (8,9% учешћа у 2014.). Дат је и приказ најчешћих обољења у служби **медицине рада** (табела бр.8). У тој служби највећи број оболелих је од болести крвних судова (14,3%) болести система за дисање (13,6%), и на трећем месту су болести коштаног система и везивног ткива са 8,7%.

Табела бр. 8: Најчешће болести током 2015 .године Сремски округ

Најчешће болести	Општа медицина		Медицина рада	
	Број	%	Број	%
Болести система за дисање J00-J99	55.835	13.7	8.760	13.6
Болести система крвотока	64.986	16.0	9.185	14.3
Болести коштаног система и везивног ткива M00-M99	34.026	8.35	5.595	8.7
Остале	252.560	62.0	40.767	63.4
Укупан морбидитет	407.407	100	64.307	100

У служби опште медицине, кардиоваскуларне болести су група обољења која у укупном морбидитету узимају учешће 16%, од тога значајну учесталост заузимају артеријска хипертензија и исхемијске болести. У служби медицине рада, кардиоваскуларне болести заузимају учешће са 14,3%, од тога артеријска хипертензија 10,3%, поремећаји спроводног система срца и аритмије 0,94% и исхемијске болести срца са 0,4% (табела бр 9).

Табела бр. 9. : Најчешће кардиоваскуларне болести- 2015. година/ Сремски округ

Кардиоваскуларне болести	Општа медицина		Медицина рада	
	број	%	број	%
КВБ свега	64.986	16	9.185	14.3
Hipertensio arterialis essentialis	42.393	10.4	6.632	10.3
Друге болести срца	2.642	0.64	219	0.34
Поремећаји спроводног система срца и аритмије	3.856	0.94	610	0.94
Друге исхемијске болести	3.025	0.74	297	0.46
Остале	342.421	84.04	55.122	85.71
Укупан морбидитет	407.407	100	64.307	100

Што се тиче болести дигестивног система у Срему, у укупном морбидитету узимају учешће са 4,73%. Анализирајући здравствено стање током 2015.године, уочено је да су највише заступљене друге болести једњака, желуца и дванаестопалачног црева, затим друге болести црева и потрбушнице и на трећем месту су гастритис и дуоденитис (табела бр.10).

Табела бр 10: Најчешће болести из групе болести система за варење - 2015.година Сремски округ

Болести система за варење К00-К93	Општа медицина	
	број оболелих	процент (%)
Болести система за варење- свега	19.271	4.73
Друге болести једњака, желуца и дванаестопалачног црева К20-К23,К28,К30-К31	4.201	1.03
Гастритис и дуоденитис К29	3.845	0.94
Друге болести црева и потрбушнице К52-К55, К58-К67	4.134	1.01
Остале	388.136	95.3
Укупан морбидитет	407.407	100

У укупном морбидитету, у општој медицини, **ментална обољења** узимају учешће са 3,27% или 13.341 оболео случај. Најчешћа обољења из ове групе болести у 2015.години су: неуротски, стресогени и соматиформни поремећаји F40-F48, поремећаји расположења-афективни поремећај F30-F39, затим и други душевни поремећаји понашања F04-F09, F50-F69, F80-F99. Када је у питању медицина рада, најзаступљенија обољења из ове групе болести су неуротски, стресогени и соматиформни поремећаји (1,53%) и поремећаји расположења-афективни поремећај F30-F39 са 1,48%. (табела бр.11 и графикон бр.6).

Табела бр. 11: Ментална обољења у 2015. години/Сремски округ

Ментална обољења	Општа медицина		Медицина рада	
	број	процент	број	процент
Ментална обољења свега	13.341	3.27	3.005	4.67
Поремећај расположења-афективни поремећај F30 - F39	4.200	1.03	953	1.48
Неуротски, стресогени и соматиформни поремећаји F40-F48	5.396	1.32	987	1.53
Други душевни поремећаји понашања F04-F09, F50-F69, F80-F99	1.497	0.36	149	0.23
Остале	394.066	96.72	61.302	95.32
Укупан морбидитет	407.407	100	64.307	100

Графикон бр. 6 : Учешће менталних обољења у укупном морбидитету

Малигна обољења у укупном морбидитету у 2015. години на територији Сремског округа, када је у питању општа медицина, учествују са 0,86%. Најчешћи малигнитети на нашој територији су: малигнитет дојке, малигнитет бронха и плућа, малигнитет ректосигмоидног споја дебелог црева и малигнитет дебелог црева. Анализом малигнитета у служби медицине рада уочава се број оболелих од 710 или 1,10% учешћа у укупном морбидитету у овој служби (табела 12).

Табела бр. 12: Најчешћи малигнитети у 2015.години Сремски округ

Малигна обољења	Општа медицина		Медицина рада	
	број	процент	број	Процент
Малигнитети - свега	3.505	0,86	710	1.10
Neoplazma mammae	578	0.14	68	0.10
Neoplazma traheae, bronchi et pulmonis	498	0.12	190	0.29
Neoplazma malignum coli	251	0.06	61	0.04
Злоћудни тумори ректосигмоидног споја дебелог црева	294	0.07	31	0.04
Остале	403.902	99,13	63.597	98,89
Укупан морбидитет	407.407	100	64.307	100

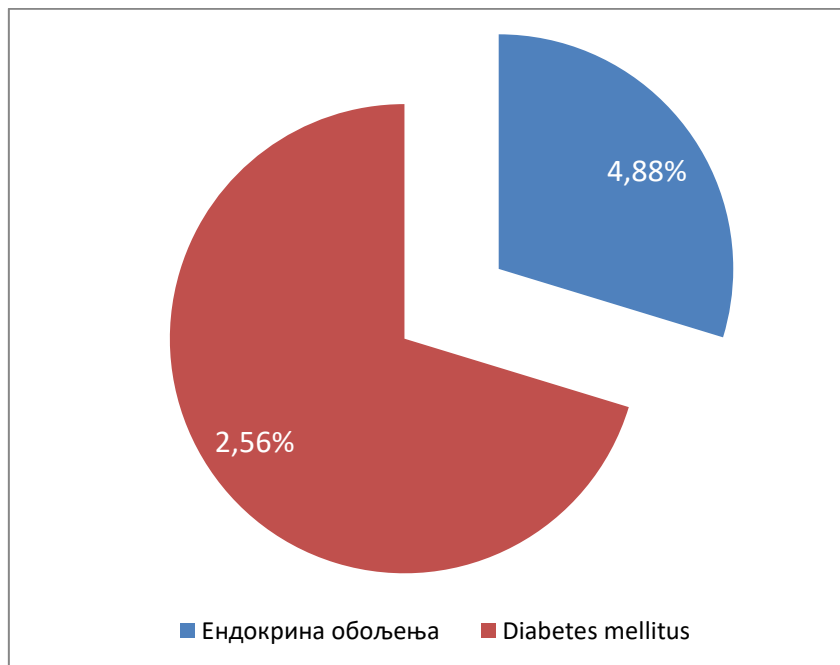
У структури укупног морбидитета (407.407), у служби опште медицине **ендокрине болести** узимају учешће са 4,88% (19.905 случајева), од чега је Diabetes mellitus заступљен највише и то са 2,56% или 10.464 случаја. (табела број 13 и графикон број 7).

Табела бр. 13: Ендокрине болести 2015. године / Сремски округ

Ендокрине болести	Општа медицина		Медицина рада	
	број	процент	број	процент
Е група укупно	19.905	4.88	4.020	6.25
Diabetes mellitus	10.464	2.56	2.268	3.52
Остале	387.502	95.11	60.287	93.74
Укупан морбидитет	407.407	100	64.307	100

**Графикон бр. 7 : Дијабетес мелитус у структури ендокриних обољења у
Срему/2015.година-служба опште медицине**

Служба за здравствену заштиту школске деце

У служби за здравствену заштиту школске деце укупно регистровани морбидитет у 2015.години за Сремски округ је 100.993, што је мање него претходне године (106.883). Највећи удео у укупном морбидитету ове службе, има група болести под називом Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (30.601) или 30,3%, болести система за дисање (28.010) или 27,7% и затим следи група заразних болести и паразитарних са (9.291) или 9,1%, (табела бр 14).

Табела бр. 14. Најчешће болести у служби за здр.заштиту школске деце-Сремски округ (2014.-2015.година)

Најчешће болести	Школски диспанзер			
	2014.		2015.	
	број	%	број	%
Болести система за дисање J00-J99	31.182	29,2	28.010	27,7
Заразне болести и паразитарне болести A00-J99	10.949	10,2	9.291	9,1
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	31.282	29,3	30.601	30,3
Остале	33.470	31,3	33.091	32,7
Укупан морбидитет	106.883	100	100.993	100

Када посматрамо службу за **предшколску децу**, укупно регистровани морбидитет за 2015.годину Сремског округа је 88.590, што је свакако мање него претходне 2014.те године. Најчешће болести, и прве на лествици у овој служби су болести система за дисање 41,5%, и знатно су смањене у односу на претходну годину, затим група болести под називом Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са 16,3% и група/симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази са 8%. Табела бр.15.

Табела бр. 15. Најчешће болести службе за здр. заштиту предшколске деце-Сремски округ (2014.-2015.година)

Најчешће болести	Дечији диспанзер			
	2014.		2015.	
	број	%	број	%
Болести система за дисање J00-J99	43.913	44,1	36.739	41,5
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	17.747	17,8	14.468	16,3
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лаборат.налази R00-Z99	6.517	6,5	7.070	8
Остале	31.319	31,5	30.313	34,2
Укупан морбидитет	99.496	100	88.590	100

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511 Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Посматрајући и анализирајући **рад поливалентних служби** домова здравља Сремског округа за 2015. годину, може се рећи да је укупан број посета, ове службе, категорији жена био 19.808, одојчадима-прве посете 8.259, а осталој деци прве посете према старости су 4.999. Посете женама биле су највише у Дому здравља Сремска Митровица (7.844), а најмање у Пећиначкој општини (1.084). Одојчади су највише били посећени у дому здравља Стара Пазова (3.592), а најмање у дому здравља у Шиду (954 посете). Од тога, првих посета, највише је било у општини Стара Пазова, а најмање првих посета у општини Пећинци. Остала деца-највише су била посећена у Старој Пазови (број посета је 1.836), а најмањи број посета забележен је на територији коју покрива дом здравља Шид. Табела број 16.

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511 Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Табела бр. 16. Поливалентна патронажна служба-посете по општинама у 2015.години/ Сремски округ

Општина	Женама					Одојчади								Осталој деци				
	УКУПНО	ТРУДНИЦЕ	ПОРДИЛЈЕ И БАБИЊАРЕ	ПОСЛЕ ПРЕКИДА ТРУДНОЋЕ	ОСТАЛИМ ЖЕНАМА	УКУПНО	Прве посете према старости							УКУПНО	Прве посете према старости			
							СВЕГА	ДО 6 ДАНА	7-14 ДАНА	15-19 ДАНА	1-2 МЕС.	3-5 МЕС.	6-11 МЕС.		СВЕГА	1-2 ГОД	3-5 ГОД	6 И ВИШЕ ГОД
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
УКУПНО	19.808	2.076	12.052	55	5.625	13.793	8.259	2.659	1.823	341	950	1.052	1.434	4.999	4.589	2062	2808	439
ИНЂИЈА	2.532	248	2.284			2.991	889	354	199	11	121	118	86	401	401	214	187	
ПЕЋИНИ	1.084	135	949			1.510	868	236	209	82	1	169	171	421	421	219	201	1
РУМА	2.712	222	1.954	1	535	2.561	1.474	876	2			347	249	945	945	418	430	97
С. МИТРОВИЦА	11.733	627	3165	41	4.011	2.185	1.679	451	73	2	506	101	546	1.224	1.222	536	669	17
С.ПАЗОВА	4.537	752	2.740	13	1.032	3.592	2.395	570	779	245	226	240	335	1.836	1.428	609	519	300
ШИД	1099	92	960		47	954	954	172	561	1	96	77	47	172	172	66	82	24

Служба стоматолошке здравствене заштите

Када посматрамо рад стоматолошке службе (**дечија и превентивна стоматологија**) у 2015. години на територији Сремског округа, укупан број посета овој служби је 17.858, од тога је 9.548 првих посета, код 2.056 особа извађен је зуб као вид интервенције, а осталих интервенција је било 2.834.

Посматрајући рад **школске и превентивне стоматологије**, уочава се да је укупан број посета у 2015. години за територију Сремског округа, 95.825, од тога је 45.450 првих посета, што је већи број у односу на 2014. годину. Број извађених зуба је 10.029, а број осталих урађених интервенција је 16.908, што је знатно мање него у 2014. тој години. (за 6.270 претходне године).

Спровођењем мера и активности из области стоматолошке здравствене заштите доприноси се заштити и унапређењу не само оралног већ и укупног здравља популације. Разлике у доступности и приступачности стоматолошке службе утичу на степен коришћења услуга али и доприносе дефинисању потреба становништва, већој ефикасности и бољем квалитету стоматолошке здравствене заштите.

Стоматолошки морбидитет **школске деце** у Срему у 2015. години показује следећу структуру: укупан морбидитет је 54.156. Од тога је Caries dentium на територији Сремског округа заступљен са 34,7% или 18.816 случајева, друге болести зуба и потпорних структура са 57% или 30.839 случаја, док су друге болести усне дупље, плувачних жлезда и вилице заступљене са 4.501 или 8,3%.

Стоматолошка служба **предшколске деце** у Срему за период 2015. године има укупан морбидитет од 8.661. Од тога је Caries dentium на територији Сремског округа код ове популације заступљен са 42,4% или 3.673 случаја, друге болести зуба и потпорних структура са 42% или 3.628 случаја, док су друге болести усне дупље, плувачних жлезда и вилице заступљене са 1.360 случаја или 15,7%.

Служба за здравствену заштиту жена

У 2015. години, на територији Сремског округа, укупан број систематских прегледа у овој служби био је 23.091, што је нешто мањи број него у 2014. тој години (23.795). Број контролних прегледа у 2015. години био је 18.879, што је мање у односу на 2014. годину (19.995). Потребно је стално радити на повећању свести ове популације о значају превентивних прегледа као и контроле свог здравља. Укупан број посета у гинеколошким ординацијама за 2015. годину Сремског округа је 88.328, од тога је првих посета 34.359, што је више него у 2014. години (31.887).

Укупан број посета Саветовалишту за планирање породице за 2015. годину на територији Срема је 5.198, од чега је 3.329 првих посета, што је нешто само мање него у претходној години.

У овој служби - **здравствене заштите жена**, регистровани морбидитет за 2015. годину за територију Сремског округа је 60.656, што је више него претходне године (2014. те - 57.759), а прве две водеће групе болести су фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (63%) и болести мокраћно полног система (26,4%). На трећем месту су трудноћа, рађање и бабиње (6%).

Посебно место у структури морбидитета имају тумори са 2,4%, што је на нивоу претходне године. Такође, је истакнут значај организованог скрининга код жена и раном откривању малигнитета.

Табела бр. 17. Морбидитет службе здр. заштите жена- 2015.година/Сремски округ

Болести	Диспанзер за жене 2014.		Диспанзер за жене 2015.	
	Број	%	Број	%
Тумори C00-D48	1.471	2,5	1.446	2,4
Болести мокраћног-полног система N00-N99	14.410	24,4	15.983	26,4
Трудноћа, рађање и бабиње O00-O99	2.426	4,2	3.591	6
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	38.772	67,1	38.287	63
Остале	980	1,7	1.349	2,2
Укупан морбидитет	57.759	100	60.656	100

Организација и рад здравствене службе у Сремском округу

На територији Сремског округа здравствену заштиту становништва обезбеђује 11 здравствених установа (нису укључене приватне здравствене установе). На примарном нивоу то је 7 домова здравља и Апотека Сремска Митровица: Дз Сремска Митровица, Дз Ириг, Дз Рума, Дз Шид, Дз „Јован Јовановић Змај“-Стара Пазова, Дз „Милорад Мика Павловић“- Инђија и Дз „Драган Фундук“-Пећинци. На секундарном нивоу то су три болнице: 1 општа болница (Општа болница Сремска Митровица) и 2 специјалне болнице (Специјалне болница „др Боривоје Гњатић“- Стари Сланкамен и Специјална болница „Термал“Врдник). Здравствену делатност на више нивоа, обавља Завод за јавно здравље Сремска Митровица, као регионална установа Сремског округа.

Коришћење ванболничке здравствене заштите

У анализи коришћења ванболничке здравствене заштите одабрани параметри за евалуацију и процењивање су добијени из статистичких извештаја од стране здравствених установа (број посета и кадрови), а нормативи су рачунати према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе.

Служба опште медицине

Према подацима Републичког Завода за статистику (демографија, процена становништва 2014.године), број одраслог становништва на територији Сремског округа је 251.125. У службама опште медицине на територији Сремског округа у 2015.години, запослено је укупно 376 здравствених радника, од чега 144 доктора, 205 медицинске сестре-техничари са средњом стручном спремом и 12 са вишом стручном спремом. На територији округа, није постигнута задовољавајућа покривеност становништва од једног лекара на просечно 1.744 становника (норматив је један лекар на 1600 становника). Када посматрамо посете код лекара у овој служби за 2015. годину на територији Срема, укупан број је 1.137.843, што на годишњем нивоу по лекару износи 7.901 (норматив је 7.350). Све ово говори у прилог оптерећености лекара у овим службама нашег округа.

Сваки лекар у служби је имао просечно 35,6 посета на дан (норматив – 35 посета дневно). Просечан број посета по становнику је био 4,5.

Служба за здравствену заштиту предшколске деце

Према подацима Републичког завода за статистику (демографија, процена становништва 2014.година) број деце узраста до 6 година је 19.435. Према статистичким извештајима за период 2015.године које здравствене установе достављају Заводу за јавно здравље Сремска Митровица, у домовима здравља при диспанзерима за предшколску децу на територији Сремског округа, у 2015.години запослено је укупно 21 доктора медицине, 31 медицинска сестра-техничар са средњом стручном спремом и 3 са вишом стручном спремом. У Срему није постигнута задовољавајућа покривеност од једног лекара на 925 деце (норматив један лекар на 850 деце предшколског узраста). Када се анализирају посете у овој служби за 2015.годину за територију Срема, укупан број посета код лекара у ординацији је 147.717, што по лекару износи 7.034 (норматив је 6.300 посета на годишњем нивоу) и говори о оптерећености лекара ових служби у округу. Просечан број посета по лекару, дневно је 32, што је веће од норматива (норматив је 30 посета на дан).

Служба за здравствену заштиту школске деце

Према подацима Републичког завода за статистику (демографија, процена 2014.година) број школске деце је 36.157. Према статистичким извештајима које здравствене установе достављају Заводу за јавно здравље, служба за здравствену заштиту школске деце на територији Сремског округа, за посматрану годину, има запослено укупно 34 лекара, 41 здравствени радник са средњом стручном спремом и 5 здравствених радника са вишом стручном спремом. Имајући ово у виду, постигнута је задовољавајућа покривеност од једног лекара на просечно 1.063 деце школског узраста. Укупан број посета за 2015.годину у овој служби на територији Сремског округа је 138.485. Просечан број посета по лекару за ове службе/Сремски округ износи 4.073 (норматив је 6.300 на годишњем нивоу), а дневно по лекару просечан број посета је 18,4 што је мање од норматива (норматив је 30).

Служба за здравствену заштиту жена

Према подацима Републичког завода за статистику (демографија, процена 2014.година) број жена од 15 и више година је 134.900 жена. Према статистичким извештајима које здравствене установе достављају Заводу за јавно здравље, у овим службама домова здравља Сремског округа, у 2015.години запослено је 25 лекара, 23 медицинске сестре са средњом стручном спремом и 2 са вишом стручном спремом. На округу, постигнута је покривеност од једног гинеколога на просечно 5.396 жена старијих од 15 и више година (норматив је 1 гинеколог на 6.500 жена). Укупан број посета је 88.328, што просечно по лекару гинекологу износи 3.533. Просечан број посета по лекару на дан износи 16 посета.

Болничка здравствена заштита

Здравствена заштита на секундарном нивоу у Сремском округу обавља се у Општој болници Сремска Митровица и две специјалне болнице (Специјална болница „др Боривоје Гњатић“ - Стари Сланкамен и Специјална болница „Термал“ Врдник). **Број исписаних пацијената** за Сремски округ, за 2015.годину је 25.438. У Општој болници Сремска Митровица тај број је 18.638, у Специјалној болници Термал-Врдник то је 4.330, у Специјалној болници - Стари Сланкамен број исписаних пацијената је 2.470. **Стопа леталитета:** Сремски округ је 3,98, Општа болница Сремска Митровица је 3,95, Специјална болница за рехабилитацију Врдник је 0,00, Специјална болница Стари Сланкамен је 11,44. **Процент умрлих у току првих 48 сати од пријема-** Сремски округ за 2015.годину је 16,41%. За Општу болницу Сремска Митровица је 20,34%, Специјална болница за рехабилитацију Врдник је 0,00%, Специјална болница Стари Сланкамен има проценат од 5,49%. **Број дана болничког лечења** је у Општој болници Сремска Митровица је 91.844 дана, у Специјалној болници за рехабилитацију Врдник 55.279, Специјална болница Стари Сланкамен 85.737. За Сремски округ, тај број дана

болничког лечења је 232.860. **Процент пацијената код којих је извршен поновни пријем на одељење интензивне неге:** Општа болница Сремска Митровица је 0,74%, Специјална болница за рехабилитацију Врдник је 0,00, Специјална болница Стари Сланкамен је 0,00, а за Сремски округ тај проценат износи 0,13. **Просечна дужина болничког лечења** у Општој болници Сремска Митровица је 4,93, Специјална болница за рехабилитацију Врдник 12,77, Специјална болница Стари Сланкамен има просечну дужину болничког лечења од 34,71 дан. За Сремски округ то је 9,15 дана. Сви подаци су преузети из табела о показатељима квалитета рада здравствених установа.

ОБОЛЕВАЊЕ И УМИРАЊЕ ОД МАЛИГНИХ БОЛЕСТИ У СРЕМУ У ПЕРИОДУ 2009.-2013. ГОДИНЕ

Унос података о броју оболелих и умрлих од малигнух болести у Срему за 2014. и 2015. годину је у току. Из тих разлога, за потребе ове анализе, користили су се подци из регистра за рак за Сремски округ, за период 2009.-2013. година.

Према подацима Регистра за рак Завода за јавно здравље Сремска Митровица, тренд оболевања у посматраном петогодишњем периоду од малигнух болести у Сремском округу је стабилан (табела 1). Мање годишње варијације могу се објаснити првенствено неуједначеним пријављивањем.

Табела 1: Број оболелих и инциденција оболевања од малигнух болести у Срему у периоду 2009.-2013.

	година	Број оболелих	Inc/100 000
1.	2009.	1.789	549,6
2.	2010.	1.955	605,6
3.	2011.	2.086	650,7
4.	2012.	1.838	592,5
5.	2013.	1.467	469,7

Водећа локализација карцинома код мушкараца у Срему у периоду 2009.-2013. године су карцином плућа, затим колона и ректума, а на трећем месту су карциноми простате. Код жена у истом периоду, малигни процес је најчешће био локализован на дојци, колону и ректуму, плућима, као и на грлићу материце. Малигни тумори плућа и бронха су у периоду 2009.-2013. године водећа локализација рака код мушкараца, а трећа најчешћа локализација код жена оболелих од малигнух неоплазми у Срему. Рак дојке је најчешћи малигни тумор у оболевању и умирању од малигнух болести код жена у истом периоду. Малигни тумори дебелог црева и ректума у Срему, друга су по учесталости локализација рака у оболевању и умирању код мушкараца, односно, други

по учесталости у оболевању и умирању од малигнух тумора код жена. Рак грлића материце је током периода 2009.-2013. године био четврти по учесталости малигни тумор у оболевању међу нашим женама. Рак простате је трећи по учесталости малигни процес у структури оболелих и умрлих особа мушког пола, са малигним неоплазмама у посматраном периоду.

ОБОЛЕВАЊЕ И УМИРАЊЕ ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У СРЕМСКОМ ОКРУГУ У ПЕРИОДУ 2015. ГОДИНЕ

Према подацима регистра за заразне болести Центра за контролу и превенцију болести ЗЗЈЗ Сремска Митровица, у посматраном периоду није било значајних осцилација у броју регистрованих оболелих од заразних болести (табела 2). Мање варијације се приписују колебању броја пријављених обољења од респираторних болести, као и неуједначеним пријављивањем обољења које се пријављују збиирном пријавом.

Табела 2: Инциденција оболевања и морталитет од заразних болести у периоду 2014.-2015. година

година	Број оболелих	Inc/100 000	Број умрлих	Mt/100 000
2014.	14.228	4556,20	7	2,24
2015.	16.762	5367,65	5	1,60

ОБОЛЕВАЊЕ ОД РЕСПИРАТОРНИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

На првом месту према стопи инциденције у посматраном периоду су респираторне заразне болести (табела бр.3). Најчешће регистровано обољење из групе респираторних болести је Pharyngitis streptococcica.

Табела бр. 3: Број оболелих и инциденција оболевања од респираторних заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2014.	13.592	4352,53
2015.	16.038	5135,81

ОБОЛЕВАЊЕ ОД ЦРЕВНИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

У укупном броју оболелих од заразних болести у посматраном периоду цревне заразне болести заузимају друго место. Најзаступљеније болести из ове групе је Diarrhoea, causa infectionis suspecta (A 09) што говори о инсуфицијентној лабораторијској дијагностици ове групе обољења (табела бр.4).

Табела бр. 4: Број оболелих и инциденција оболевања од цревних заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2014.	322	103.11
2015.	384	122,97

ОБОЛЕВАЊЕ ОД ПОЛНО ПРЕНOSИВИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Полно преносиве су међу најређе регистрованим обољењима због инсуфицијентног пријављивања и лабораторијске дијагностике. Најчешће регистровано обољење је Infect. Chlamidialis.

Табела бр. 5: Број оболелих и инциденција оболевања од сексуално преносивих заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2014.	9	2,88
2015.	16	5,12

ОБОЛЕВАЊЕ ОД ЗООНОЗА

Зоонозе се региструју углавном појединачно или у виду мањих епидемија. Најчешће регистровано обољење из ове групе је трихинелоза која се јавља у виду мањих епидемија и Q грозница (велика епидемија 2012. године).

Табела бр. 6: Број оболелих и инциденција оболевања од зоонозе

година	Број оболелих	Inc/100 000
2014.	27	8,65
2015.	9	2,88

ОБОЛЕВАЊЕ ОД ГРИПА

Подаци се односе на обољења слична грипу обзиром да из базе података није могуће добити податак о броју пријављених акутних респираторних инфекција.

Табела бр. 7: Број оболелих и инциденција оболевања од обољења сличних грипу

година	Број оболелих	Inc/100 000	Број вакцинисаних лица
2014.	2.122	679.52	9425
2015.	2.922	935,7	9965

ПОДАЦИ О ОБОЛЕВАЊУ ОД ВАКЦИНАМА ПРЕВЕНТАБИЛНИХ БОЛЕСТИ

Из групе вакцинама превентабилних болести у посматраном периоду региструју се само морбили и паротитиси, од 2012. године увођењем хоспиталног, а од 2014. године и сентинелног надзора над великим кашљем региструје се и ово обољење.

Табела бр. 8 : Број оболелих и инциденција оболевања од вакцинама превентабилних болести

година	Mumps		Morbilli		Pertussis	
	Бр.оболелих	Inc	Бр.оболелих	Inc	Бр.оболелих	Inc
2014.	2	0.64	1	0.32	17	5.44
2015.	1	0,32	9	2,88	5	1,6

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА ОБАВЕЗНЕ ИМУНИЗАЦИЈЕ У СРЕМСКОМ ОКРУГУ

И поред проблема у континуираном снабдевању вакцинама за спровођење обавезне имунизације у Републици Србији почев од 2012. године, имунизација обавезним вакцинама у Сремском округу се одвијала континуирано на свим вакциналним пунктовима уз велики број прерасподела унутар округа и бројне међоокружне прерасподеле. Током 2015.године региструју се незадовољавајући обухвати ОПВ у другој, седмој и четрнаестој години, ДТаП -ИПВ - ХИБ вакцином у другој години, дТ у четрнаестој години, ММР вакцином у другој и седмој години и вакцином против Хепатитиса Б у 12. години. Вакцинални обухват вакцинама према клиничким индикацијама (ДтаП, ХиБ, Менингококна и Пнеумококна вакцина) је годинама незадовољавајући.

У граду Сремска Митровица и општини Рума где постоји фабрика воде, грађани пију здравствено безбедну воду, док у осталим општинама углавном се појављује хемијска неисправност воде због параметара: амонијак, нитрити, гвожђе, манган, боја, који су геолошког порекла. Без одговарајуће прераде воде, ови састојци не могу се уклонити, али добијене повишене вредности нису утицале на здравствено стање становништва, осим што ови састојци утичу на органолептичка својства саме воде. У 2015. години испитан је квалитет воде за пиће **градских водовода** Сремског округа, на хемијску исправност (укупно 1.580 узорака од чега је 663 или 41,96% било неисправно) услед присуства нитрита, амонијака, мангана и гвожђа, као и на микробиолошку исправност (укупно 1.658 узорака, од чега је 91 или 5,49% неисправно) услед укупних аеробних мезофилних и колиформних бактерија. Није било хидричних епидемија. Вода за пиће **локалних (сеоских водовода)** је испитана на хемијску исправност у 1.026 узорака од чега је неисправних било 41,23% и то услед параметара који утичу само на органолептичка својства. Такође је испитана и на микробиолошку исправност (укупно 68 узорака, од чега је 6,8% неисправно услед укупних аеробно мезофилних и колиформних бактерија. Испитан је квалитет воде за пиће **јавних водних објеката** у Сремском округу на хемијску исправност. Било је укупно 118 узорака, од чега је 43,22% неисправно услед органолептичких својстава, што не утиче на здравље становништва и 118 узорака који су испитани на микробиолошку исправност од чега је 15,25% неисправно због присуства аеробно мезофилних бактерија, укупне колиформне и стрептокок фекалног порекла. **Квалитет воде за рекреацију** (река Сава и језеро Борковац) у 2015. години испитан је у укупно 67 узорака, како на хемијску тако и на микробиолошку исправност и само је један узорак био бактериолошки неодговарајући, о чему је обавештена и санитарна инспекција. **У саветовалиште за правилну исхрану**, у 2015. години за израду дијететског програма исхране или добијања савета обратило се око 100 пацијената, од тога 85% су били са проблемом гојазности и коморбидитета. **Квалитет ваздуха** пратио се у 2015.години у општини Рума и граду Сремска Митровица. У Сремској Митровици квалитет ваздуха пратио се на три мерна места: једно мерно место у индустријској зони и два мерна места у стамбеној зони. Испитивани параметри : чађ, сумпор диоксид, азот диоксид и прашкасте материје ПМ 10. Испитано је укупно 2.821 узорак напред наведених параметара. У општини Рума контрола квалитета ваздуха вршила се на једном мерном месту у зони центра насеља а предмет праћења квалитета били су следећи параметри: чађ, сумпор диоксид, азот диоксид и УТМ (укупне таложне материје). Резултати мониторинга за Град Сремска Митровица су следећи: у стамбеној зони само је сумпордиоксид у току једног дана у години прешао граничну вредност. У току године евидентирано је 145 дана са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ 10 преко дозвољене граничне вредности за један дан. У току године евидентирано је 71 дан са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ 10 преко дозвољене толерантне вредности за један дан. У индустријској зони само је вредност за чађ у току једног дана у години прешла граничну вредност. Што се тиче општине Рума резултати указују да је квалитет ваздуха задовољавајући и није било прекорачења граничних вредности за испитиване параметре. Надлежне службе локалних самоуправа на основу добијених резултата прате квалитет животне средине. Испитано је укупно 2.821 узорак напред наведених параметара. Бележи се пад у области **мерења буке**. Мониторинг буке Завод за јавно здравље Сремска Митровица вршио је једино у општини Рума. Добијени

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

резултати указују на то да у дефинисаним зонама насеља Руме постоји минимално повећање граничних вредности индикатора буке (од 1 до 2 децибела) у односу на претходну годину у свим зонама које су биле дефинисане мерењима. Од изабраних 5 зона, само је у једној зони забележено смањење граничних вредности док у остале 4 зоне прелазе граничне вредности и у благом су порасту у односу на претходна мерења из 2014. године.

Промоција здравља и здравствено васпитање

Промоција здравља подразумева процес оспособљавања људи да повећају контролу над својим здрављем, да га унапреде, комбинацијом здравственог васпитања и других организационих, политичких и економских програма формираних тако да потпомогну промене у понашању и животној средини који воде ка здрављу. Промоција здравља није задатак само здравственог сектора и здравствених радника, они имају улогу иницијатора, али је потребно укључивање и свих других сектора пољопривреде, индустрије, трговине, образовања... С тога је програм промоције здравља на територији Сремског округа реализован у сарадњи са низом партнерских организација и институција.

Здравствено-промотивне кампање из Календара јавног здравља

У оквиру програма од Општег интереса Министарства здравља спроводи се 10 националних кампања за промоцију здравља: Национални дан без дуванског дима, Национални месец борбе против рака, Светски дан вода, Светски дан здравља, Недеља здравља уста и зуба, Светски дан без дуванског дима, Светска недеља подршке дојењу, Светски дан срца, Октобар месец правилне исхране, Светски дан борбе против HIV/AIDS. Поред тога обележавају се и други значајни датуми из Календара јавног здравља у складу са сликом здравља становништва и потребама локалних заједница. У 2015. години, у Сремском округу, спроведена је укупно 31 кампања које су предвиђене Календаром јавног здравља, а које су имале за циљ подизање нивоа свести и информисање заједнице о одређеним здравственим проблемима, мотивацију и утицај на промену понашања и стицање вештина, унапређење развоја партнерства. У оквиру свих обележавања, организована су: предавања, трибине, базари здравља, стручни састанци, конференције за медије, новински чланци, гостовања релевантних стручњака, припремљена су и дистрибуирана здравствено васпитна средства и едукативни материјал. На основу подељеног материјала, процењено је, да је приликом обележавања свих активности, обухваћено преко 28.000 људи.

Израда и дистрибуција здравствено васпитних средстава

У 2015.години, материјал који се користио за обележавање значајних датума, добијен је од стране референтне установе „др Милан Јовановић Батут“, и то 27.260 примерака, а исти је достављен свим здравственим установама као и свим партнерима на терену. Завод за јавно здравље Сремска Митровица додатно је штампао још 9.030 примерака свих здравствено васпитних средстава. Домови здравља Сремског округа, за потребе обележавања датума и спровођења активности из области промоције здравља, израдили су око 26.000 примерака промотивног материјала. Материјал је подељен у складу са активностима целокупном становништву, деци у предшколским установама, ђацима у основним и средњим школама, наставницима, васпитачима, професорима...

Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља

На подручју Сремског округа у 2015.години организована су предавања на 60 различитих тема за становништво, а процена је да је обухваћено око 12.000 грађана. Када су у питању образовне институције ситуација је следећа: у предшколским установама обухваћено је око 5.367 предшколске деце, затим у основним школама око 9.112, а у средњим школама процена је да је обухваћено око 5.800 ђака. Едукације едукатора спроводио је само Завод за јавно здравље Сремска Митровица и у 2015.години било је 6 едукација едукатора којима је обухваћен 81 ученик.

Континуирани рад са медијима

У Сремском округу постоји 3 ТВ станице, 7 радио станица и 5 новинских медија. У 2015.години, на подручју Срема, реализовано је много активности и било је доста медијских садржаја који су повезани са промоцијом здравља, и то: 164 ТВ прилога, 251 радио оглашавање, 189 новинских чланака и 24 конференције за новинаре. На сајтовима установа, објављено је 156 веома корисних и значајних информација. Завод за јавно здравље Сремска Митровица у сарадњи са референтним институцијама, организовао је 2 конкурса за ликовне и литерарне радове, поводом обележавања значајних датума из Календара јавног здравља (здрава исхрана-Октобар месец правилне исхране и обележавања Недеље здравља уста и зуба). Било је укупно 648 радова, од чега 614 ликовних и 34 литерарна рада.

ЗАКЉУЧЦИ:

1. Демографске карактеристике- уочава се пад броја становника, у односу на пописну 2011.годину.
2. Стопа наталитета је ниска, а стопа морталитета је висока. Као последица већег броја умрлих од рођених долази до негативног природног прираштаја.
3. Изражено је старење становника, а на то указује и процентуално учешће особа старих 65 и више година у укупном броју становништву, што утиче и на здравствену слику становништва.
4. Један од најзначајнијих показатеља здравственог стања становништва је смртност-морталитет. Водећи узроци смртности одраслог становништва у 2015.години су: на првом месту болести крвотока (кардиомиопатије, хипертензија, инфаркт мозга,), затим малигне болести- тумори (тумор душника и плућа, тумор дојке, дебело црево и простате), а на трећем месту је група ендокринолошких обољења (шећерна болест-diabetes mellitus). Ове болести имају заједничке факторе ризика – пушење, физичка неактивност, неправилна исхрана и др, што указује на то да их је могуће спречити на време.
Процена обима и структура обољевања становништва је значајан показатељ социо-медицинског аспекта болести и оптерећења здравствене службе. У најзначајније узроке ванболничког морбидитета спадају масовне незаразне болести (МНБ) и то: кардиоваскуларне болести, болести система за дисање а код радно активног становништва и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива. У ванболничком морбидитету деце предшколског и школског узраста водећа група болести су болести система за дисање, а у морбидитету жена посебно место заузимају поред фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом, и болести мокраћно полног система, али и тумори.
Већи број оболелих од малигнух и ендокриних обољења може се једним мањим делом образложити неадекватним евидентирањем већ оболелих лица у 2015. години од ових обољења, у Е-картону.
5. Вакцинални обухват према извештају епидемиолошке службе (горе наведене вакцине) је незадовољавајући.
6. Није било хидричних епидемија у 2015.години. За одређена одступања приликом испитивања, дате мере препоруке.
7. Уочено је, да јако мали број општина врши мерење квалитета ваздуха и мерење буке у сарадњи са Заводом за јавно здравље.
8. И поред ванредне ситуације, мигрантске кризе, током 2015.године, није дошло до нарушавања слике здравственог стања становништва, у смислу обољевања од заразних болести и појаве епидемија, што је одраз квалитетног рада Завода за јавно здравље Сремска Митровица, адекватног функционисања здравственог система на територији Сремског округа, као и свих релевантних партнера у оваквим ситуацијама.

ПРИОРИТЕТИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА

1. Неповољно демографско кретање становништва захтева дефинисање и спровођење мера и активности у циљу повећања наталитета.
2. У водеће узроке оболевања и умирања спадају масовне незаразне болести (МНБ). Најзначајнији фактори који доприносе настанку ових обољења су ризична понашања (неправилна исхрана и са њом повезана гојазност, повишене масноће у крви, повишен шећер у крви, смањена физичка активност, пушење, злоупотреба алкохола...) а која се могу ставити под контролу интензивирањем промотивно-превентивних мера и активности. Такође се морају назначити јасни задаци за спровођење стратегија са нагласком на мултисекторску сарадњу.
3. Успостављени су регистри за акутни коронарни синдром, шећерну болест и малигне болести. Да би се добро проценио број оболелих и умрлих на бази ових података и регистара потребна је боља и квалитетнија регистрација оболелих од ових болести и евентуално увођење регистара за остале хроничне незаразне болести. Потребна је адекватна, боља и ажурнија достава података од стране здравствених установа у Завод за јавно здравље Сремска Митровица.
4. Стратегије и програме промоције здравља треба прилагодити локалним потребама и могућностима, водећи рачуна о различитим друштвеним, културним и економским факторима. Промоција здравља кроз мултисекторску сарадњу помаже развој и појединца и друштва тако што обезбеђује адекватне информације, као и образовање у области здравља. На тај начин развија свест код целокупног становништва о значају усвајања здравих стилова живота као и вештина важне за очување и унапређење здравља.
5. Имплементирати програме превенције најучесталијих обољења, посебно кардиоваскуларних болести и малигну неоплазми, као водећих узрока смрти становништва. Спровести све активности предвиђене скринингом на одређене болести, а у које су у здравствене установе нашег округа укључене (рак грлића материце, дојке и колоректалног карцинома).
6. Побољшати квалитет података морталитетне статистике, едукацијом свих који учествују у процесу шифрирања узрока смрти, те побољшати сарадњу између институција које учествују у процесу прикупљања и обраде ових података.
7. Побољшати квалитет података рутинске статистике, едукацијом свих који учествују у процесу прикупљања и евидентирања ових података, те побољшати сарадњу између институција које учествују у том процесу и надлежних институција којима се достављају подаци.
8. Спровести истраживања везана за ризико факторе који су одговорни за настанак незаразних и заразних обољења, као и циљана популациона анкетна истраживања за анализу здравственог стања становништва.
9. Потребно је повећати вакцинални обухват- едукација целокупног становништва о значају вакцина у циљу спречавања настанка одређених болести.

10. Добијени микробиолошки параметри у вишку одређених узорака воде, указују на евентуалне пропусте у систему дистрибуције воде, што је могуће решити на терену, а по добијању резултата (испирањем мреже, хлорисањем). За све неисправне узорке дато је у стручном мишљењу лекара специјалисте хигијене предлог мера за превазилажење проблема.
11. Препорука је да се мерење квалитета ваздуха и мерење буке настави, да се прошири сарадња осталих општина са ЗЗЈЗ Сремска Митровица, уколико је то могуће обзиром на присуство других институција/приватни сектор/ како би се могла сачинити шира анализа на вишегодишњем нивоу и указати на штетности по здравље становништва.
12. Стално спровођење активности усмерене на унапређењу здравствено-информационог система, као основа за унапређење система мониторинга и евалуације / умрежавање здравствених установа.
13. Сарадња и укључивање медија могу се искористити за пропагирање здравог начина живота. Медији подижу праг интересовања јавности, стварају климу за мењање мишљења и служе као подстрекачи акција. С тога треба све више интензивирати сарадњу са медијима.
14. Када је у питању коришћење здравствене заштите, потребно је повећати одзив становништва на систематске прегледе као значајне мере у откривању болести и поремаћаја здравља свих добних група становништва и то: интензивирањем превентивног рада свих изабраних лекара, спровођењем различитих едукација, предавања, укључивањем средстава јавног информисања...
15. Потребно је унапредити све активности промоције здравља и здравственог васпитања. Све активности потребно је реализовати тимским радом, мултисекторском сарадњом и мултидисциплинарним приступом. Развијати партнерске односе са свим сегментима у друштву (радне организације, локална заједница, социјална заштита, невладине организације, средства информисања, систем образовања...)